

СВІТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

ПЕРШИЙ МАНІФЕСТ

до

Українського Народу в Україні і поза її
межами в ССРСР та в країнах московського
б'юроку

16—19 ЛИСТОПАДА, 1967

НЮ ЙОРК, Н. Й., ЗДА

diasporiana.org.ua

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Тяжку добу переживає Україна. Після довгої і завзятої збройної боротьби в рр. 1917—1920, молода Українська Держава впала, Україна була окупована військом советської Росії і включена до складу Союзу Советських Соціалістичних Республік, на ділі, московської колоніальної імперії. Її теперішня назва — Українська Радянська Соціалістична Республіка — є лише прикриттям для московського колоніального ладу, що панує в Україні. Наш народ позбавлено політичних, культурних і економічних прав. Усі найважливіші міністерства знаходяться в Москві. Багатства нашої землі і праця її людей використовуються передусім для зміцнення московського імперіального центру і його тоталітарних політичних цілей. Приналежність УССР до Об'єднаних Націй оформлено тільки тому, що її представники в ООН є ставленнями Москви без власної політики й голосу. Іде посилений наступ на українську духовність, щоб затерти в нашому народі свідомість рівноправності з іншими націями і вбити в ньому прагнення повернути втрачену соборну, суверенну державність, що сягає своїми традиціями до Великокнязівської Київської Русі-України, Галицько-Волинської і Гетьмансько-Козацької Держави.

Саме цього року повела Москва широку пропагандивну кампанію з нагоди 50-річчя захоплення влади Комуністичною Партією большевиків у Росії, 7-го листопада 1917 року. В Україні ця кампанія скерована на те, щоб цілком стерти з пам'яті українського народу факт, що вже 17 березня 1917 року почалася Велика Українська Національна Революція, яка через різні етапи боротьби проти імперіалістичної Москви здбула можливість відновити свою державність. Власною силою і волею український народ через вільно обране представництво утворив і проголосив 20 листопада 1917 року свою державу — Українську Народню Республіку, і тією ж власною силою і волею 22 січня 1918 року проголосив її повну суверенність та незалежність. Ця державність з ходом часу мінjala свої форми: Українська Народня Республіка на чолі з Українською Центральною Радою та її парламентарним урядом; Українська Держава з Гетьманом на чолі; Українська Народня Республіка з Директорією, і в цім періоді соборне об'єднання всіх українських земель в єдиній суверенній і самостійній українській державі — Актом 22 січня 1919 року.

Не зважаючи на офіційне визнання УНР, Советська Росія, своєю декларацією з 17 грудня 1917 року, почала війну проти України. Протягом трьох років, по кінець листопада 1920 року, українські війська обороняли українську суверенну державність проти переважаючих російських сил. Укра-

їнські збройні сили були переможені не лише фізичною перевагою большевицької Москви, але й тому, що тодішні міжнародні чинники, ще не розуміючи імперіалістичного характеру московського комуністичного руху, не дали Україні моральної, політичної та економічної підтримки. По ліквідації регулярного фронту — у листопаді 1920 року, український народ продовжував визвольну боротьбу в повстанських загонах і революційних акціях. Голова Директорії УНР Симон Петлюра, його Уряд, провідний політичний та військовий актив з окремих періодів державного будівництва були змушені вийти поза кордони України, щоб на еміграції продовжувати боротьбу іншими засобами.

Окупаційний режим в Україні, згідно з директивами свого московського центру, завжди старався зфальшувати добу Великої Української Національної Революції так, що нібито в Україні в той час ішла „громадянська війна“, міжкласова боротьба, а не українська національно-визвольна боротьба за завершення державного будівництва, незалежного від будь-якої сторонньої сили. Зокрема тепер, під час відзначування 50-річчя советської влади, це фальшування досягає свого вершка.

Ту саму політику фальшування стосує Москва супроти дальшого ходу української визвольно-революційної боротьби, що непинно йшла як у політично-революційній, так і в збройній формі. Завоювавши українські землі, московський большевицький режим почав завзяту боротьбу з силами, пробудженими Українською Національною Революцією і роками державности. Все ж, під тиском українських мас, московський уряд в Україні був змушений погодитися на частинну українізацію урядового апарату, сподіваючись одночасно, що рідною мовою українського народу легше буде ширити серед нього ідеї комунізму. Під кінець 1920-их років почався московський наступ на Україну в формі колективізації, яка мала завдання вивласнити і поневолити ядро української нації — її селянство. Одночасно Москва зліквідувала Українську Автокефальну Православну Церкву, перевела судові процеси проти Спілки Визволення України і Спілки Української Молоді, які були носіями самостійницьких ідеалів, а під час примусової колективізації зорганізувала на селі голод з мільйоновими жертвами. В 1930-их роках Україна стала суцільним домом терору. Нищено не тільки українську інтелігенцію, але й селян і робітників, з яких та інтелігенція вийшла. Самих українських письменників знищено понад 200. Масові могили Вінниці й інших міст ховають десятки тисяч жертв з-поміж українського населення всіх станів.

Все це трагічно відбилосся на кількості українського населення. Навіть беручи до уваги воєнні втрати, число українців за останніх 50 років повинно було подвоїтися, тим часом воно залишилося майже на тому самому рівні. Вистачить порівняти два советські переписи населення України в роках 1926 і 1959: супроти інших мешканців України, кількість українців за той час зросла на 1.4%, тоді як росіяни — на 132%. Все це наслідки зорганізованого голоду, розстрілів, вивозів і денационалізації.

1939 року Карпатська Україна задокументувала свою волю жити самостійним життям, проголосивши в місяці березні державну незалежність, за вдержання якої по-геройськи боролася Карпатська Січ. Того ж року, після

договору Сталіна з Гітлером, Західня Україна була окупована московськими військами. Як і 1914 року за царської окупації, всі українські установи, видавництва, пресу зліквідовано і на їх місці закладено нові, режимові. Почалися також вивози українських діячів.

Відступаючи з українських земель в 1941 році, большевики не тільки нищили українські культурні надбання та пам'ятки, але й масово вбивали ув'язнених ними наших сестер і братів. Надії на те, що німецько-советська війна принесе якісь корисні зміни для українців, не здійснилися. Гітлерівські окупанти з перших же днів окупації почали арешти, зліквідували утворене у Львові Актом 30 червня Державне Правління і незабаром почали розстрілювати українських діячів у Львові, Києві й інших місцях України. Жертвою цього терору впала Українська Національна Рада.

Це привело до широкого розгорнення визвольної політично-революційної боротьби Організацією Українських Націоналістів (ОУН), яка діяла в часі між двома світовими війнами на українських землях, продовжуючи боротьбу Української Військової Організації (УВО), як теж збройної боротьби Української Повстанської Армії (УПА), в обороні українського населення проти гітлерівських насильств і проти рейдуючих советських груп. Збройні змагання вела УПА ще довго по закінченні війни, під командуванням генерал-хорунжого Романа Шухевича — Тараса Чупринки та під політичним проводом Української Головної Визвольної Ради (УГВР), керівного органу революційної боротьби українського народу, в героїчному спротиві об'єднаним московським, польським і чеським комуністичним військам. В боротьбі проти УПА большевики безпощадно нищили українське населення за підтримку й прихильну поставу до українського визвольного руху, вживаючи жорстоких засобів загального терору, розстрілів і вивозів, випалюючи ліси і сусідні з ними села, організуючи голодову бльокаду відділів УПА на західніх землях України.

У той самий час Москва послідовно нищила Українську Католицьку Церкву, ув'язнила Митрополита Кир Йосифа, Єпископів та священників, як також провідних діячів інших Церков, заславши багато з них у концентраційні табори, а то й повбивавши їх, і насильно перетворила Українську Католицьку Церкву в московську православну.

Готуючись до дальшого наступу на вільний світ, Москва скріпила свій натиск на населення окупованих територій, передусім України, щоб зцементувати себе внутрішньо. Для цього висунено ідею вже не інтернаціоналізму, а „провідного“ російського народу, „першого між рівними“. Звідси — шовіністичні теорії російської вищості, „злиття націй“, „советської батьківщини“ з центром у Москві. В Україні це позначилося посиленням русифікації державного апарату, вищих шкіл, преси і радіо. Двадцять найважливіших журналів Академії Наук УРСР з ділянок фізики, хемії, медицини, математики, кібернетики, генетики, металургії, архітектури, вугілля — видається російською мовою. На світовій виставці в Монреалі 1967 року УРСР була представлена не як союзна республіка, а як один кіоск з панорамою колгоспу, і то з московським написом. Замазати цей образ українського приниження не змогли навіть найкращі українські хори та солісти.

Ми читаємо про те, що за виробництвом на душу населення залізної руди, чавуну, сталі, прокату, цукру і вугілля Україна займає перше місце в світі. Але ми знаємо також, що державний бюджет СРСР у 1966 р. становив понад 105 мільярдів рублів, отже, багата Україна, що начисляє 1/5 населення СРСР, повинна була б мати бюджет в сумі 21 мільярда рублів. Тим часом вона мала тільки 9.8 мільярда, тобто більш як 11 мільярдів забрала собі Москва, використовуючи ті українські гроші на власне зброєння і шантажування вільного світу. І це тільки за один рік. А скільки Україна втратила за 47 років московського панування!

Одночасно Москва намагається здискредитувати перед українським народом український національно-визвольний рух. Постійна лайка на „українських націоналістів“, суди над членами ОУН і УПА та культурними діячами, які вимагають для української мови і культури належних їм прав, все це вказує на те, що широкі народні маси в Україні тій ворожій пропаганді не вірять. Навпаки, посилений наступ Москви на збірне життя українського народу лише скріплює його спротив ворогові, виявом чого були, між іншим, страйки і заворушення українських в'язнів у концентраційних таборах Воркути, Норильська, Караганди й Колими, по смерті Сталіна, а під цю пору є боротьба за збереження й розвиток української культурної творчості, мови і релігії. Москва також уважно стежить за всіма проявами українського життя у вільному світі, і своїми підсланими агентами ліквідує його провідників. Так з їх рук згинули Симон Петлюра, Євген Коновалець, Лев Ребет та Степан Бандера.

Усвідомлюючи, яку важку добу переживає тепер Україна, і в повній солідарності з її спротивом ворогові, ми, делегати всіх українських національних організацій у Північній і Південній Америці, Західній Європі та Австралії разом з Новою Зеландією, за благословенням Ієрархів Українських Церков у вільних країнах, зібралися в осідку Об'єднаних Націй — в Нью Йорку, на Світовий Конгрес Вільних Українців у днях 16, 17, 18 і 19 листопада 1967 р.

Перше завдання Світового Конгресу Вільних Українців — розглянути сучасну ситуацію в Україні та поза нею і обміркувати способи й засоби для найвидатнішої допомоги визвольній справі України.

Друге завдання Конгресу — узгодити діяльність української громади в кожній країні цих континентів для того, щоб не лише зберегти національну субстанцію українства, але також розвинути кожну громаду в цих країнах у всіх ділянках життя до найвищого ступня. Вся українська спільнота цих країн невідмінно має бути скерована в своїй діяльності до того, щоб всебічна допомога Україні була найуспішнішою.

Ми, уповноважені делегати Світового Конгресу Вільних Українців, на своїх нарадах розглянули обидва завдання і ухвалили потрібні постанови. Секретаріят Світового Конгресу Вільних Українців дбатиме про виконання цих постанов до наступного Конгресу.

Світовий Конгрес Вільних Українців у висліді своїх нарад однозгідно постановив звернутися до українського народу в Україні і поза її межами в СРСР та в країнах московсько-комуністичного бльоку з цим Першим Маніфестом.

Ми, учасники Світового Конгресу Вільних Українців, заявляємо перед цілим світом, що українська національна спільнота у вільному світі допомагатиме своєму народові в його боротьбі доти, аж поки він остаточно визволиться і побудує незалежну суверенну і соборну державу.

Для допомоги Україні ми використовуємо всі способи й спроможності, які маємо в демократичній дійсності вільного світу. На першому місці у нас стоїть ширення правди про Україну, її історію, визвольну боротьбу, культуру. В цій ділянці ми вже чимало виконали нашими багатомовними виданнями, радіомовленням, доповідями на наукових з'їздах, працею в університетах тощо. Ми постійно даємо відсіч протиукраїнській пропаганді.

За одно з найважливіших наших завдань ми вважаємо втримання національної субстанції українства в країнах нашого поселення. Для цього еміграція розгорнула велику організаційну роботу. У всіх країнах нашого поселення діють українські Церкви — православні, католицькі, протестантські. Вони мають мільйонову громаду вірних і багато величних храмів. Українські Церкви є однією з головних опор збереження українства, розсипаного по світу, вони мають також свої організації та нижчі й вищі школи.

В окремих країнах свого поселення українці здобули вже значні успіхи і впливи. Об'єднані в центральних установах, вони мають свої суспільно-політичні організації. Українські науковці щорічно публікують десятки своїх праць рідною й іншими мовами. Закінчується друк уже четвертої енциклопедії, цим разом англійської, завдання якої подати об'єктивні факти про Україну. В українських високих школах спеціальну увагу присвячується українським дисциплінам.

В країнах поселення українців, особливо в Америці й Канаді, де існують забезпечені Союзи, Товариства й Братства з понад 100 тисячами членів, спілки, кооперативні банки, розвинулось українське економічне життя. Скрізь там діють різні місцеві товариства й установи, виховні організації молоді з тисячами членів і власними таборами. Українські жінки об'єднані у своїх організаціях, що належать до Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Діють робітничі спілки, професійні товариства лікарів, інженерів, професорів, бібліотекарів, спілки мистців, письменників, музик, допомогово-харитативні установи. Публікується вільна українська преса — щоденники, тижневики, місячники, наукові, літературні, мистецькі і популярні журнали. Розвинулася незалежна українська наука, зорганізована в першій історично-академічній установі, що продовжує майже 100-річну львівську традицію, Науковим Товаристві імені Шевченка, та в Українській Вільній Академії Наук, що продовжує традиції Київської академічної установи, поки вона була опанована московсько-большевицькою владою.

Діють ще від 1921 року високі навчальні заклади, Український Вільний Університет і Український Технічно-Господарський Інститут, а також недавно створений в Римі Український Католицький Університет, випускаючи щорічно фахові високошкільні кадри з академічними ступнями. Сотні українських професорів навчають по американських, канадських, аргентинських,

німецьких, австралійських і інших університетах. Діють ще й інші спеціальні українські високі школи, духовні семінарії та численні початкові школи з українською мовою навчання.

В обидвох світових війнах десятки тисяч українців боролися у рядах армій країн свого поселення. Багато тисяч з-поміж них віддали життя в обороні свободи, яка для них була ідеалом України. Ті, що залишилися живими, створили свої організації ветеранів, яких єднає братерство зброї з ветеранськими союзами їхніх країн поселення та з організаціями українських комбатантів, які на рідних землях і в різних часах боролися за визволення України. В переконанні, що збройна сила народу є найкращою запорукою його незалежності, ветерани українських, американської, канадійської й інших Армій спільно плакають українські військові традиції.

На еміграції існує Державний Центр УНР, діють різні політичні організації і установи. Всі вони заступлені на цім Світовім Конгресі Вільних Українців і згідно працюють у його рамках, як також в рамках своїх центральних крайових об'єднань, подаючи допомогу українському народові в його визвольній боротьбі через впливи в урядових колах і в суспільствах своїх країн, через здобування прихильності й підтримки для усамостійнення України й інших поневолених країн. Українці, як громадяни країн свого поселення, беруть активну участь у суспільно-політичному житті цих країн, подекуди займаючи високі становища в парламентах і державних управліннях.

Величезні духово-культурні та матеріальні досягнення українців у вільних країнах світу є найкращим доказом вітальності та творчих сил українського народу, свідомством того, яких успіхів він міг би добитися й як міг би збагачувати культурну скарбницю людства, маючи волю й незалежність на рідній землі.

Зовнішнім виявом значення української спільноти у вільних країнах можуть служити, зокрема, такі факти: побудова пам'ятника Тарасові Шевченкові в Канаді, в столиці Манітоби, Вінніпезі, 1961 р.; побудова пам'ятника Шевченкові на публічній площі у столиці Америки — Вашингтоні, 1964 р.; побудова пам'ятника Шевченкові в Бразилії, в столиці естада Парана, Куритибі, 1967 р.; законний дозвіл Президента Аргентини генерала Онганія побудувати пам'ятник Шевченкові в столиці цієї країни, Буенос Айресі, 1967 р.; однудушна постанова законодавчих палат Америки про щорічне відзначування Тижня Поневолених Націй, щоб таким способом американський народ мав нагоду виявляти прихильність до визвольних рухів усіх поневолених комунізмом народів, при чому в цім законі спеціально вказана також Україна.

Цією нашою постійною діяльністю ми намагаємося втримати українську спільноту поза Україною і створити такі духові та матеріальні цінності, що їх потребує і потребуватиме Україна. Ми переконані в тому, що, викриваючи й тавруючи злочини московської комуністичної диктатури, робимо тим самим послугу іншим волелюбним народам і здобуємо собі приятелів у їхньому колі. Мир і воля націй у маєстаті права і справедливості, рівної для всіх, будуть запевнені у світі шойно тоді, коли під ударами національно-визвольної революції поневолених народів розвалиться московська комуні-

стична деспотія. Цю революцію, як колись проти московської царської деспотії, переведуть поневолені нації в слушний час. Наше завдання — здобувати й скріплювати симпатії та підтримку вільних народів для тієї неминучої національної революції.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Ми, твої брати і сестри в країнах вільного світу, чітко відрізняємо те, що репрезентує духові і матеріальні цінності української нації, від пануючого в Україні московського комуністичного режиму, проти якого Ти стоїш у постійній боротьбі. Твої осяги на полі науки, мистецтва, господарства і на всіх інших ділянках життя для нас усіх мають найвищу ціну. Ми подивляємо Твою видержливість і витривалість у боротьбі за збереження та розвиток духових і матеріальних цінностей України, що перекреслили пляни ворога, спрямовані на знищення й асиміляцію українського народу.

Ти пережив не одне лихоліття у своїй героїчній історії. Ти не піддався і завжди виходив з них непокорений. Твоя героїчна постава викликає подив свободолюбного людства. Вона була і є джерелом духової наснаги для всіх нас, розпорошених на всіх континентах світу. Тобі призначено бути господарем своєї землі.

Український народе, прийми від усіх нас, Твоїх братів і сестер у вільному світі, нашу пошану і наше запевнення, що ми свято віримо в успіх Твого незламного спротиву і в успіх нашої муравлиної праці, які наближають день Твого Визволення.

Перший Світовий Конгрес Вільних Українців передає Тобі на рідну землю і на заслання наш щиросердечний привіт. Ми ніколи не спочинемо, поки Ти, з Божою допомогою, не здобудеш утрачену волю і самостійність. Ми віримо, що прийде той день, коли Ти засядеш у народів вольних колі, серед справедливого й миролюбного людства.

П Р Е З И Д І Я
СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

